

Вісник «Української асоціації корекційних педагогів»

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

SPECIAL PEDAGOGICS

Bulletin of the «Ukrainian association of special pedagogues»

1/2018

РЕДАКЦІЙНА РАДА

- Синьов В.М.** *дійсний член НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор
головний редактор*
- Шеремет М.К.** *почесний академік НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник головного редактора*
- Бондар В.І.** *дійсний член НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор*
- Шевцов А.Г.** *член-кореспондент НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор*
- Мартиненко І.В.** *відповідальний секретар редакційної ради,
доктор психологічних наук, доцент*
- Барко В.І.** *доктор педагогічних наук, професор*
- Гаврилов О.В.** *кандидат педагогічних наук, доцент*
- Миронова С.В.** *доктор педагогічних наук, професор*
- Омельянович І.М.** *кандидат психологічних наук, доцент*
- Руденко Л.М.** *доктор психологічних наук, професор*
- Романенко О.В.** *доктор психологічних наук, професор*
- Синьова Є.П.** *доктор психологічних наук, професор*
- Тарасун В.В.** *доктор педагогічних наук, професор*
- Федоренко С.В.** *доктор педагогічних наук, професор*
- Шульженко Д.І.** *доктор психологічних наук, професор*
- Базима Н.В.** *кандидат педагогічних наук, доцент*
- Коломієць Ю.В.** *кандидат педагогічних наук, доцент*

*Перекладач Глушенко К.О.,
кандидат педагогічних наук, доцент*

УДК 376 (051)

ББК 74.3я52

К 66

Свідectво про Державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №12361-1245 від 02.03.2007 р.

Статті публікуються за редакцією авторів.

Виготовлення оригінал-макета та друк
ТОВ «ДІА» м. Київ, вул. Васильківська, 45. оф. 400

Свідectво про внесення в Державний реєстр видавців
ДК №1149 від 12.12.2002 р.

ЗМІСТ CONTENTS

СЛОВО РЕДАКТОРА 2 EDITOR'S COLUMN

НОВИНИ NEWS

- Студентські наукові події 3 Student's scientific events
- Підручник 4 Textbook
"Основи інклюзивної освіти"
"Basics of inclusive education"
- Кафедрі логопедії 4 Speech therapy department
національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова — 20 років of the national M. Dragomanov university
celebrates its 20th anniversary

НАУКА — ПРАКТИЦІ FROM SCIENCE INTO PRACTICE

- Заїка С.К., Заїка Д.М. 6 Zaika S.K., Zaika D.M.
Актуальні проблеми
кохлеарної імплантації в Україні Urgent matters
of cochlear implantation in Ukraine
- Ковтун-Стрельнікова О.В., Торба А.А. 10 Kovtun-Strelnikova O.V., Torba A.A.
Карта оцінювання комунікативних
та мовленнєвих здібностей дитини
в службі раннього втручання Evaluation card for assessing
child's speech and communication skills
at the early intervention service
- Тичина І.М., Портницька Н.Ф., Лесик С.М. 13 Tychina I.M., Portnitska N.F., Lesik S.M.
Проблема психологічної готовності
практичних психологів до роботи з дітьми
з особливими освітніми потребами The problem of psychological readiness
of practical psychologists to work
with children with special educational needs
- Тичина К.О. 16 Tychyna K.O.
Тренінг гармонізації дитячо-батьківських
стосунків у сім'ях, що виховують дітей
старшого дошкільного віку з тяжкими
порушеннями мовлення The training for harmonizing family
relationships between the parents
and the children of senior preschool age
with profound speech disorders

З ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ BEST PRACTICES

- Стахова Л.Л., Зелінська-Любченко К.О. 24 Stakhova L.L., Zelinskaya-Lyubchenko K.O.
Організація психолого-педагогічної роботи
в науково-практичному центрі
кафедри логопедії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка Organization of psychological
and pedagogical work in the Scientific
and practical centre of the speech therapy
department of the Sumy state pedagogical
university named after A.S. Makarenko
- Скрипко О.І. 28 Skrypko O.I.
Батьківська адвокація
раннього втручання в Україні Parental advocacy of early intervention
services in Ukraine

АНОНСИ ANNOUNCEMENT

- Інформація про конференцію 30 Information on the conference
"Раннє втручання: назустріч новій
парадигмі через партнерство
професіоналів, сімей та суспільства" "Early intervention: towards
to the new paradigm through partnership
of professionals, families and society"
- Майстер-класи та тренінги УАКП 31 Master-classes and training of UASP

УДК 37.013.42.01(159)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ
В НАУКОВО-ПРАКТИЧНОМУ ЦЕНТРІ КАФЕДРИ
ЛОГОПЕДІЇ СУМДПУ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКАЛ. Л. СТАХОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії,
завідувач Науково-практичного центру кафедри логопедії
СумДПУ імені А. С. МакаренкаК. О. ЗЕЛІНСЬКА-ЛЮБЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри логопедії, провідний фахівець Науково-практичного центру
кафедри логопедії СДПУ імені А. С. Макаренка

■ У статті представлено специфіку надання логопедичної та психологічної допомоги дітям дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями усного та писемного мовлення в умовах науково-практичного центру кафедри логопедії. Розкрито мету діяльності центру, завдання, які вирішуються в процесі корекційного та психологічного впливу.

Ключові слова: мовленнєві порушення, науково-практичний центр, логопедична допомога, психологічний супровід.

■ В статье представлена специфика оказания логопедической и психологической помощи детям дошкольного и младшего школьного возраста с нарушениями устной и письменной речи в условиях научно-практического центра кафедры логопедии. Раскрыта цель деятельности центра, задания, которые решаются в процессе коррекционного и психологического влияния.

Ключевые слова: речевые нарушения, научно-практический центр, логопедическая помощь, психологическое сопровождение.

■ The article describes the specifics of the provision of speech therapy and psychological assistance to children of preschool and junior school age with oral and written speech disorders within the scientific and practical centre of speech therapy department. The purpose of the activity of the centre, tasks that are solved in the process of correctional and psychological work of the centre are revealed.

Key words: speech disorders, scientific and practical centre, speech therapy assistance, psychological support.

Як показують наукові дослідження та практика, останнім часом спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку, спричиненим фізіологічними недоліками, патологічними станами, а також соціальними умовами. Ознайомившись зі статистикою виявлення мовленнєвих порушень у дошкільників в Сумській області, можна констатувати, що 75% дітей, які відвідують групи компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення, мають мовленнєве порушення у вигляді загального недорозвинення різного ступеня тяжкості. Проте, слід зазначити, що мова йде лише про діагностовані випадки, тому що велика кількість дітей із порушеннями мовлення залишаються не охопленими корекційною роботою. Це ті діти, які з певних причин не відвідують логопедичні групи або взагалі дитячий садок. Частіше за все, батьки таких дітей звертаються за допомогою до приватних логопедичних центрів, де дитині має бути надана кваліфікаційна комплексна психолого-педагогічна допомога.

Науково-практичний центр є структурним підрозділом кафедри логопедії Навчально-наукового інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка і підпорядковується безпосередньо завідувачу кафедри логопедії. Науково-практичний центр функціонує з січня 2016 року. За цей час на його базі комплексну допомогу отримали 73 дитини. Наразі центр відвідують 25 дітей.

Метою діяльності центру є надання логопедичної та психологічної допомоги особам із різними категоріями мовленнєвих і психофізичних порушень; проведення роботи з підготовки дітей до школи; проведення консультацій для батьків та практикуючих логопедів і психологів; підготовка науково-педагогічних та психологічних кадрів; координація наукових досліджень за комплексною науково-дослідною темою, узагальнення результатів теоретико-емпіричних досліджень, підготовка наукових розробок до впровадження, а також фінансова підтримка фахівців кафедри та університету загалом.

На базі центру функціонують два спеціально обладнаних кабінети для логопедичної роботи та один — для надання психологічної допомоги. Кабінети забезпечені спеціальним обладнанням відповідно до положення про логопедичні пункти системи освіти, затверджені наказом Міністерства освіти України від 13.05.1993 р. №135 (додаток 5) та положенням про психологічні кабінети в дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладах від 19.10.2001 р. №691.

У науково-практичному центрі створені безпечні комфортні умови для занять з дітьми, в наявності є необхідна навчально-методична та дитяча література, дидактичні посібники, іграшки, спеціальне обладнання (пісочний годинник; настінне дзеркало розміром 50×80 см з додатковим освітленням, набори логопедичних зондів тощо), дитячі столи та стільці, набірне полотно, технічні засоби навчання (магнітофон, комп'ютер), обладнання для пісочної анімації тощо.

Надання допомоги дітям спрямоване на формування мовленнєвих засобів спілкування, достатніх для самостійного розвитку мовлення в процесі спілкування і навчання дітей з особливими потребами, на стимуляцію мовленнєвого розвитку з урахуванням порушеної функції мовленнєвого механізму, корекцію і компенсацію порушень окремих ланок всієї системи мовленнєвої діяльності. Логопедична робота будується залежно від типу мовленнєвого порушення та його тяжкості. Програма психологічного супроводу створюється окремо на кожну дитину, в залежності від індивідуальних особливостей. Метою психокорекційної роботи є подолання проблем в психосоціальному розвитку особистості, формування довільності та мотиваційної сфери, що сприяє покращенню старанності дитини в подоланні свого порушення.

Послуги психолого-педагогічного напрямку дітям з порушеннями мовленнєвого розвитку та інших складових психічного розвитку надають дефектолог, логопед та спеціальний психолог. Спільна робота фахівців дозволяє побудувати комплексну систему індивідуального розвитку або корекції.

Робота з дитиною має певну специфіку, вона базується на наступних принципах: 1) особистісне орієнтування — орієнтування

Логопедичний кабінет № 1

Логопедичний кабінет № 2

Кабінет надання психологічної допомоги

на дитину, її психоемоційні особливості; 2) емоційна підтримка — створення на заняттях емоційно комфортної обстановки; 3) взаємодія з батьками і спеціалістами центру; 4) ігровий контекст занять — формування позитивної мотивації навчання.

Заняття в центрі проводяться лише індивідуально. Тривалість заняття відповідно до Наказу МОН України від 20.04.2015 р. № 446 “Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності” в молодшій групі (4-й рік життя) складає не більше 15 хв, у середній (5-й рік життя) — 20 хв, у старшій — 25 хв. Тривалість заняття з дитиною молодшого шкільного віку відповідає тривалості уроків у загальноосвітніх навчальних закладах та становить: у перших класах — 35 хв, у других-четвертих класах — 40 хв відповідно до Закону України “Про загальну середню освіту” № 651-XIV, із змінами від 4 червня 2008 р. Тривалість заняття може бути збільшена, або зменшена на 5-10 хвилин з урахуванням індивідуальних можливостей дитини.

Консультації та заняття проводять кандидати наук, викладачі кафедри логопедії, які мають вищу кваліфікаційну категорію та практичний досвід роботи. Фахівці центру використовують сучасні методики і прийоми діагностування, корекції та попередження порушень мовлення, володіють навичками загального, логопедичного та точкового масажу. Зазначені засоби корекційно-розвивальної роботи розробляються на кафедрі логопедії та впроваджуються в навчальний процес та практичну діяльність. У період виробничої практики та у рамках самостійної роботи з навчальної дисципліни “Логопедичний практикум” заняття проводять студенти-магістранти, що навчаються за спеціальністю “Спеціальна освіта. Логопедія”. Робота студентів здійснюється під керівництвом фахівців центру та за попередньою домовленістю із батьками дітей.

У процесі корекційного та психологічного впливу вирішуються наступні завдання:

- діагностика рівня мовленнєвого та психічного розвитку, специфіки порушень з метою визначення шляхів індивідуальної корекційної роботи;

- виявлення компенсаторних можливостей, прогнозування успішності корекційної роботи;
- адаптація логопедичних, дефектологічних та психологічних методик діагностування та корекційного впливу.

Фахівці центру проводять заняття з розвитку мовлення, корекційні заняття з подолання порушень усного та писемного мовлення, порушень психічного та психосоціального розвитку, заняття з підготовки до школи, логопедичне та психологічне обстеження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Всі види корекційно-розвивальної роботи містять завдання з розвитку та корекції експресивного та імпресивного мовлення, пізнавальних процесів, кінетичних та кінестетичних відчуттів.

Зміст процесу корекційно-розвивального навчання, методи та прийоми, види діяльності, що змінюються протягом заняття, визначаються на будь-якому етапі розвитку дитини на основі її комплексного вивчення. Під час проведення корекційних занять, створюється позитивний емоційний фон, що сприяє підвищенню мотивації та інтересу дітей до занять.

Суттєвим фактором розвитку мовленнєвого мислення дитини є ігрова діяльність. Під час занять створюються необхідні ситуації, за умови виконання яких засвоєння мовлення буде більш різноманітним і тому більш ефективним. Саме у грі яскраво проявляється мовленнєва активність дитини та її вплив на засвоєння мови.

У Науково-практичному центрі кафедри логопедії СумДПУ імені А. С. Макаренка в наявності є велика кількість різноманітного дидактичного та іграшкового матеріалу, що систематизований за напрямками корекційної роботи, а саме: на розвиток дрібної моторики, слухового сприймання, активного і пасивного словника, граматичної складової мовлення, зв'язного мовлення, звуковимови, пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери тощо.

У корекційній роботі з подолання мовленнєвих та психологічних порушень використовується мнемотехніка, ейдетика, коректурні таблиці, таблиці для складання оповідань, пісочна анімація, крупотерапія, пальчиковий та ляльковий театр тощо.

Як вже зазначалося вище, фахівцями центру надається консультативна допо-

мога батькам, які замислилися про якість психічного та мовленнєвого розвитку своєї дитини.

Завданнями процесу взаємодії з батьками дітей є:

- навчити батьків створювати сприятливе мовленнєве середовище для зростання дитини, посилити роль сім'ї у формуванні особистості дитини;
- визначити ступінь поінформованості батьків про власну дитину, її здоров'я, мовленнєву діяльність, про ціннісні орієнтири та досягнення;
- спонукати батьків слідувати за мовленнєвим розвитком дитини;
- вчити батьків приділяти велику увагу створенню сприятливого мовленнєвого середовища, дотримуватись чіткості та ясності в розмові з дитиною;
- систематизувати теоретичні знання та практичні навички батьків, спрямовані на якісний та успішний процес розвитку мовлення дітей;
- підвищити психолого-педагогічну компетентність батьків.

Батьків навчають ігровим прийомом, які використовуються для розвитку фонематичного слуху, мовленнєвого дихання, артикуляційної моторики, дрібної та загальної моторики, формування всіх складових мовлення, загальних психічних процесів.

Тривалість корекційного курсу залежить від тяжкості мовленнєвого порушення, індивідуальних особливостей дитини та якості засвоєння програмового матеріалу.

Більш детальну інформацію про Науково-практичний центр кафедри логопедії СумДПУ імені А. С. Макаренка можна отримати за телефонами:

- +380509523013 — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії, завідувач Науково-практичного центру кафедри логопедії СумДПУ імені А. С. Макаренка, логопед, дефектолог, **Стахова Лариса Львівна**;
- +380979959034 — кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри логопедії, провідний фахівець Науково-практичного центру кафедри логопедії СДПУ імені А. С. Макаренка, логопед, дефектолог, фізичний реабілітолог, **Зелінська-Любченко Катерина Олександрівна**;
- +380502312479 — кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри логопедії, провідний фахівець Науково-практичного центру кафедри логопедії СДПУ імені А. С. Макаренка, практичний психолог, спеціальний психолог, **Харченко Тамара Григорівна**.

Отже, досвід організації психолого-педагогічної допомоги на базі Науково-практичного центру кафедри логопедії СДПУ імені А. С. Макаренка дітям дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення різного характеру та ступеня тяжкості репрезентує ефективність створення альтернативних закладів корекційного спрямування, що грає велику роль у становленні мовлення, пізнавальної діяльності та розвитку адекватної соціальної активності дитини.

ВГО "УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОРЕКЦІЙНИХ ПЕДАГОГІВ"

ОНОВЛЕНИЙ ГАЙТ УАКП: WWW.UASP.ORG.UA

Please visit the website of our Association: WWW.UASP.ORG.UA

